

ВІДГУК

офіційного опонента доктора медичних наук, професора Смержевського В. Й. на кваліфікаційну наукову працю (дисертацію) Ліксунова Олександра Вікторовича «Вдосконалення методів хірургічного лікування у хворих з інфраренальною аневризмою черевної частини аорти» поданої до спеціалізованої вченої ради Д 26.561.01 у ДУ «Національний інститут хірургії та трансплантології імені О. О. Шалімова» НАМН України на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 «Хірургія».

1. Актуальність теми дисертації.

Високий ризик прогресування захворювання, несприятливий прогноз, велика частота смертності при розриві ставлять лікування пацієнтів з інфраренальною аневризмою черевної частини аорти у ряд найактуальніших проблем сучасної хірургії.

Проблема оптимізації методів хірургічного лікування хворих з інфраренальною аневризмою черевної аорти залишається до теперішнього часу не вирішеною. Висока інтраопераційна та післяопераційна летальність залишається ахілесовою п'ятою надання кваліфікованої спеціалізованої хірургічного лікування даного контингенту хворих. І, ще донедавна, можливо було знайти виправдання у невеликому досвіді, то на теперішній час досвід достатній а висока інтраопераційна та післяопераційна летальність хвилює судинних хірургів усього світу.

Досягнення в медицині критичних станів у 70-і роки минулого століття стали початком принципово нового погляду на трактовку важкості патологічного процесу – концепції єдиного патогенезу та взаємообумовленого прогресування органної недостатності. Вперше термін "поліорганна недостатність" (ПОН) увійшов в клінічну практику після публікації роботи N. Tully та спів. (1973) "Послідовна системна недостатність після розриву аневризми черевної аорти. Невирішена проблема післяопераційного лікування". Пізніше A. Baue (1975), а далі Eisman (1977) та D. Fry (1980–1982) остаточно сформулювали особливості цього стану та його дефініції.

Визначення прогностичних критеріїв ефективності хірургічного лікування даного контингенту хворих є надзвичайно важливим аспектом, оскільки саме вони визначають диференційований підхід до оперативного лікування таких хворих.

Таким чином, актуальність дослідження визначається необхідністю вивчення причин незадовільних результатів лікування та визначення шляхів його оптимізації.

Дисертаційна робота була фрагментом планової науково-дослідної роботи ДУ «Інститут хірургії та трансплантології ім. О.О. Шалімова НАМН України» на тему «Вивчити фактори хірургічного ризику у хворих з анеризмою черевного відділу аорти та розробити методи їх корекції» (номер державної реєстрації 0106U011568), 2007–2009 р., в якій здобувач був співвиконавцем, і, на основі даних, отриманих при обстеженні хворих з анеризмою черевного відділу аорти, вперше визначив ряд факторів, що впливають на ефективність лікування таких хворих.

Мета дослідження відповідає темі дисертації. Вона полягає у покращенні результатів хірургічного лікування з анеризмою черевної частини аорти шляхом вивчення факторів ризику виникнення ускладнень та розробка методів їхнього запобігання, а **завдання**, що скеровані на її досягнення є комплексними і пошукачем вирішені повністю.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що:

вперше у Україні:

- доповнені дані про структуру, частоту та причини виникнення ускладнень в хірургії інфраренальної анеризмі черевної частини аорти;
- виявлено тенденцію до зміни вмісту розчинного фібрину і D-димеру від розміру анеризми, у перед та післяопераційному періоді;
- проведена цитометрія нейтрофільних гранулоцитів з визначенням ступеню їх ушкодження з метою прогнозування післяопераційних ускладнень;

– впроваджені нові алгоритми підготовки хворих на аневризму черевної частини аорти до хірургічного втручання з метою поліпшення результатів хірургічного лікування даної категорії пацієнтів.

Удосконалено тактичні та методичні підходи до покращення результатів хірургічного лікування аневризми черевної частини аорти.

Набули подальшого розвитку знання щодо:

– патофізіології розвитку патологічного процесу при аневризмі черевної частини аорти, причини розвитку поліорганної дисфункції та поліорганної недостатності та шляхи їх ерадикації.

– розробка диференційованої тактики, вдосконалення методів хірургічного лікування, заходи профілактики ускладнень у передопераційному, peri операційному та післяопераційному періоді.

Теоретичне значення одержаних результатів полягає в теорії хірургічного лікування аневризми черевної частини аорти в ракурсі профілактики ускладнень в післяопераційному періоді.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони стали підставою:

– розроблена диференційована тактика хірургічного лікування, визначення чітких показів до хірургічного лікування, об'єму і послідовності його проведення;

– патогенетично обґрунтовані методики реконструктивних операцій дозволили з мінімальним ризиком геморагічних ускладнень здійснювати протезування черевного відділу аорти.

Впровадження результатів дослідження здійснено:

На галузевому рівні:

– Матеріали дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі на кафедрі хірургії та трансплантології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика МОЗ України.

На регіональному рівні: відділенні судинної хірургії

– Київської обласної клінічної лікарні;

- Центрального військового госпіталю;
- Вінницької обласної клінічної лікарні;
- Чернігівської обласної клінічної лікарні;
- Лікарні швидкої медичної допомоги, м. Київ

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Достовірність основних положень, висновків і рекомендацій, отриманих автором у процесі дослідження, належним чином аргументовані та науково обґрунтовані й забезпечується поєднаним критичним аналізом власних результатів (у роботі проведений аналіз результатів обстеження, лікування 117 хворих з анеризмою черевної частини аорти: група порівняння – 59 пацієнтів та основна – 58 за період з 2008 – по 2015 рр., термін спостереження – від 1 до 9 років). Методи, статистична обробка результатів досліджень, які використовувались у дослідженні, відповідають поставленим завданням, сприяють правильній інтерпретації даних і формуванню коректних висновків. Практичні рекомендації логічно слідує результатам проведеного дослідження та їх ефективність підтверджена автором в практиці.

Кваліфікаційна наукова праця (дисертація) **відповідає профілю спеціалізованої вченої ради.**

Повнота викладення наукових і прикладних результатів дисертації в опублікованих роботах; особистий внесок дисертанта в публікаціях; кількість публікацій, їх обсяг і рівень видання.

За матеріалами дисертації опубліковано 21 наукова праця: 7 статей у фахових наукових виданнях України, 9 тез наукових доповідей. Отримано 5 патентів України на корисну модель за № 7322, № 19973, № 59802, № 60875, №45078.

Кількість публікацій, їх обсяг і науковий рівень відповідають встановленим вимогам щодо опублікування результатів дисертацій.

Характеристика розділів, оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому.

Кваліфікаційна наукова праця (дисертація) є завершеною науковою роботою. Рукопис має класичну структуру, що відповідає вимогам ДАК України. Текст дисертації викладено українською мовою на 151 сторінці тексту і складається аотації, вступу, аналітичного огляду літератури, трьох розділів власних досліджень, висновків, списку використаної літератури, та додатку. Основний текст містить 9 таблиць та 31 рисунок. Список цитованої літератури включає 179 робіт, 137 – кирилицею, 42 – латиницею.

Усі розділи власних досліджень викладені у чіткій послідовності до поставлених цілей і завдань роботи, кожний наступний етап логічно впливає із попереднього.

Розділ 1. Сучасний стан діагностики і хірургічного лікування хворих з аневризмою черевної частини аорти (огляд літератури).

Викладено детально, логічно та послідовно, що свідчить про здатність автора працювати з науковою літературою. Ретельно розкрито сучасні уявлення щодо механізмів розвитку захворювання. Особливу увагу дисертант приділив аналізу сучасної наукової літератури щодо новітніх поглядів на вплив різних підходів до оперативного лікування аневризм черевної частини аорти. Це дозволило конкретизувати завдання, визначити об'єкт та предмет дослідження, вибрати адекватний методологічний підхід та дизайн дослідження.

Розділ 2. Клінічна характеристика та методи обстеження хворих.

У цьому розділі описані методи і об'єкт дослідження. Отримані результати ґрунтуються на спостереженні 117 хворих з аневризмою черевного відділу аорти. Автором ґрунтовно описані клінічні, біохімічні, та інструментальні методики, а також методи статистичного аналізу. Суттєвий об'єм цього розділу присвячений клінічній характеристиці обстежених хворих, який містить детальний опис анамнестичних даних, оцінку функціонального стану пацієнтів.

Результати власних досліджень викладені у двох наступних розділах дисертації.

Розділ 3. Особливості діагностики у хворих з аневризмою черевної частини аорти.

Проведене дослідження вмісту розчинного фібрину та D-димеру в плазмі крові дозволило виявити прогностичну цінність визначення ступеню активації системи зсідання крові і прогнозувати розвиток геморагічних, або тромботичних ускладнень.

Цікаво, що вміст зазначених маркерів залежав від розміру аневрими, наявності фібринових депозитів, часу від перших проявів до призначення відповідної терапії та прийому антикоагулянтів.

Ще одним важливим дослідженням даного розділу є цитометрія нейтрофільних гранулоцитів, що дало можливість виявляти хворих з підвищеним ризиком виникнення післяопераційних ускладнень, які потребують персоналізації передопераційної підготовки та ведення післяопераційного періоду. Написано ґрунтовно, доказово.

Розділ 4. Хірургічне лікування хворих з аневризмою черевної частини аорти.

Викладено зі знанням справи. Читається легко. Виявлено зв'язок між частотою ускладнень і розмірами аневрими, рівнем інтраопераційної крововтрати, об'ємом, тривалістю операції та хірургічним доступом, що дозволило обґрунтувати використання цих показників в якості прогностичних ознак незадовільних результатів хірургічних виручань. Розроблено методики профілактики інтраопераційних кровотеч. Удосконалено та розроблено методики протезування черевної частини аорти.

Розділ 5. Аналіз та узагальнення результатів дослідження

Здобувач логічно підводить підсумок проведених досліджень.

Узагальнення отриманих результатів роботи варто представляти не в стислому, тезовому варіанті а трансформувати в дійсно полемічний, дискусійний розділ, що тільки поліпшило і прикрасило б роботу.

Важливим є те, що результати дисертаційного дослідження лягли в основу локального протоколу «Медичної допомоги хворим із аневризмою черевної частини аорти без ознак розриву» у Національному інституті хірургії та трансплантології імені О.О. Шалімова.

Завершують роботу **висновки й практичні рекомендації**, які у певній мірі відповідають поставленій цілі і задачам роботи і логічно впливають з проведених досліджень.

Автореферат за змістом повністю відповідає основним положенням дисертації.

У цілому, під час опрацювання дисертації та проведення її аналізу, робота справила позитивне враження. Дисертація не має принципних вад, але звертають увагу деякі недоліки. До зауважень можна віднести:

– робота не позбавлена поодиноких стилістичних та друкарських помилок;

– розділ «Аналіз і узагальнення результатів досліджень» дуже лаконічний, але з іншого боку, не містить повторень тексту розділів дисертації.

Оцінюючи загалом роботу позитивно, слід звернути увагу здобувача на деякі дискусійні питання:

1. Чи змінювалась лікувальна тактика в залежності від ступеню ушкодження нейтрофільних гранулоцитів?

2. Як вплинуло на результати хірургічного лікування вибрана вами тактика лікування при супутньому оклюзійно-стенотичному ураженні вільцевих та екстракраніальних артерій?

3. На скільки були покращені результати хірургічного лікування аневризми черевної частини аорти у відділеннях, звідки були отримані акти впровадження?

Вказані зауваження і запитання не мають принципового характеру та не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Ліксунова Олександра Вікторовича на тему «Вдосконалення методів хірургічного лікування у хворих з інфраренальною аневризмою черевної частини аорти» являє собою закінчене наукове дослідження.

У роботі отримані нові науково обґрунтовані результати, що сприяють рішення важливої наукової задачі, а саме об'єктивізацію результатів діагностики, прогнозування та хірургічного лікування хворих з аневризмою черевної частини аорти.

За актуальністю, науковою новизною, теоретичною і практичною значимістю отриманих даних дисертаційна робота, враховуючи отримані результати та особистий внесок здобувача, відповідає вимогам п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановами Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567 та від 19.08.2015 р. № 3656, а її автор Ліксунов О. В. заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.03 «Хірургія».

**Професор кафедри хірургії та
трансплантології Національної медичної
академії післядипломної освіти
імені П. Л. Шупика МОЗ України**
д.мед.н., професор

В. Й. Смержевський

М. С. Сморжевський
СЕКРЕТАР

Сморжевський